ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

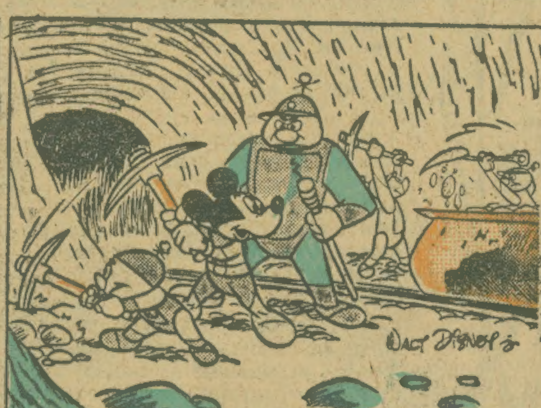
Година XVII — Број 160 — Субота, 22 јануар 1955

Мики и Шиља као истраживачи

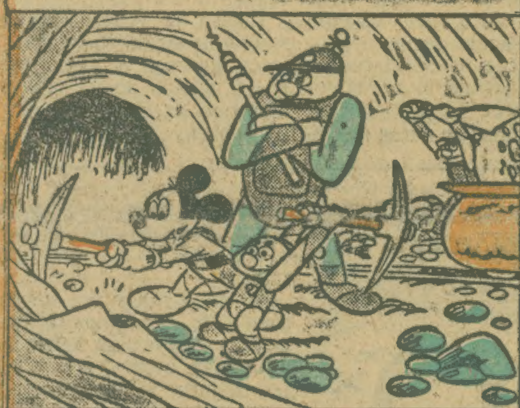
15

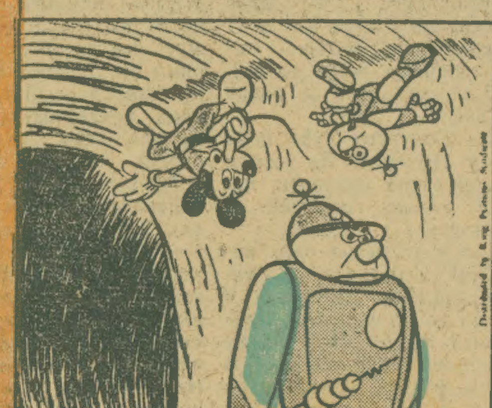

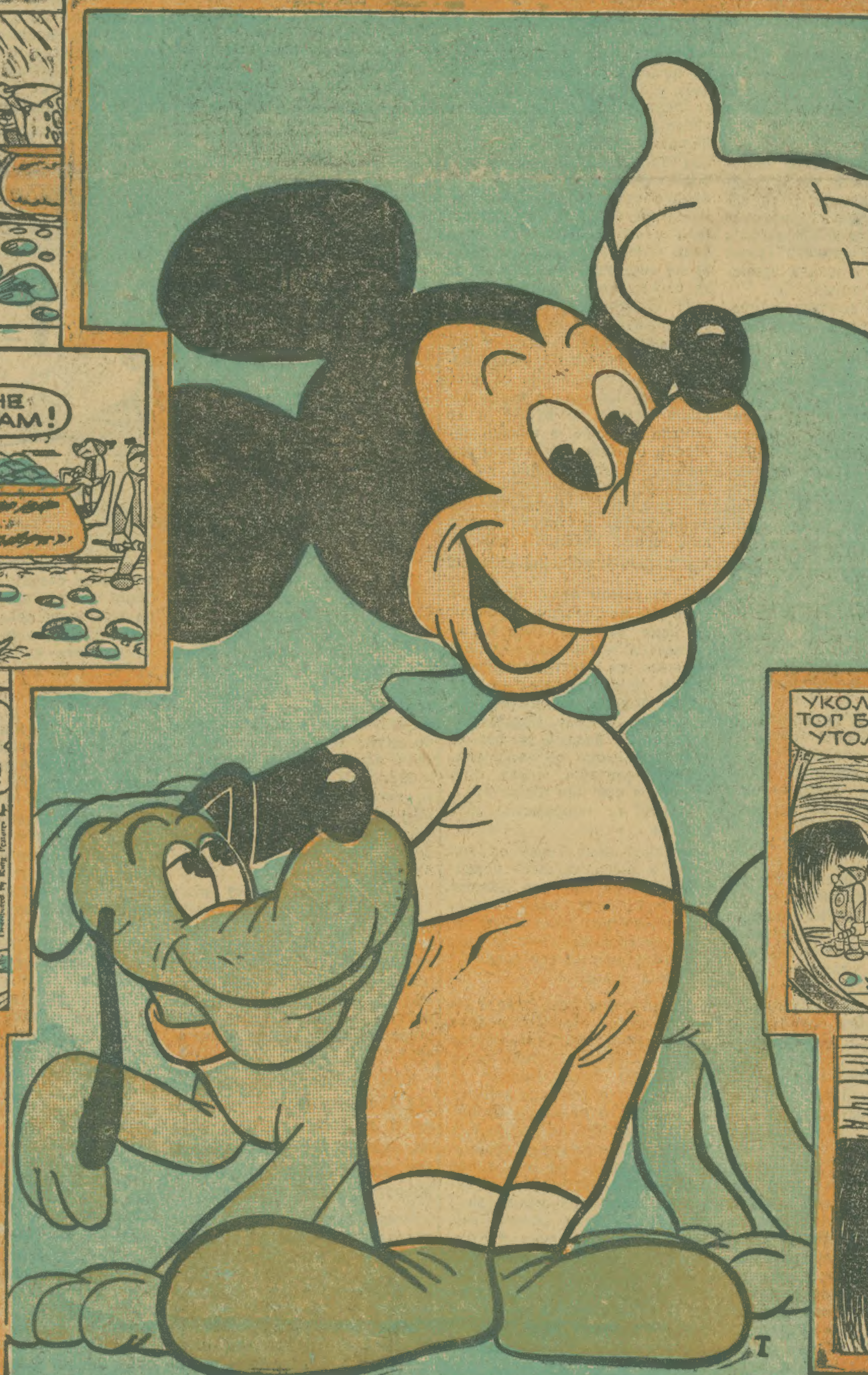

Сасвим случајно...

Лаксман Мали, сиромашни сељак из Насика, у источној Индији, радосно је посматрао из дана у дан како дозрева богата летина пиринча на његовом имању. Дуго година Лаксман обрађује земљу, али још никад није ни видео ни чуо да је неко подигао жетву каква је њему претстојала. Неколико дана касније, пошто је већ био пожњео и унео у кућу невероватно велику количину пиринча, изненада му је стигло једно писмо. У њему га је Министарство пољопривреде Индије обавештавало да је он са својих 19.700 килограма по хектару постигао светски рекорд у приносу пиринча. „Ви сте, — стајало је у писму — добили највећу количину пиринча коју је икад један човек подигао од једне жетве".

Тако се догодило да је до-

тле непознати земљорадник из забаченог сеоцета источне Индије постао обноћ чувен. Па ипак, његов принос није био много већи него код 34.000 других напредних произвођача пиринча, чији се принос прошле године кретао између 9.000 и 15.750 килограма по хектару. Сви ти резултати означавају прекретницу у гајењу ове биљке, а последица су примене нове, у суштини једноставне, методе сетве и обраде.

Овај начин обраде не тражи од пољопривредника никакве нарочите трошкове нити примену сложених метода рада. Потребно је да се на земљу повремено баци нешто мало вештачког ђубрива, којим сељаке снабдева сама држава и да се изврше известни припремни радови. А постигнути резултати имају непроцењиву вредност. Док је за последњих педесет година Индија стално увозила по два милиона тона пиринча ради задовољења насушних потреба становништва, прошле године је не само обуставила увоз, већ је добила и вишак приноса од милион тона.

Као већина великих проналазака, тако се и овај догодио сасвим случајно. Неки Индус по имену Пранлал Кападија живео је више година у Јапану. По повратку у отаџбину, запослио се на једном пољопривредном добру у близини Бомбаја. Почетком 1948, баш кад се Кападија спремао на службени пут у Јапан, јак тајфун опустошио је бомбајску област. Вода је преплавила пиринчана поља и проузроковала силну штету. Стигавши у Јапан, Кападија исприча једном познанику каква је несрећа задесила његов крај, а овај му рече:

— Да ли сте чули да је икад тајфун уништио жетву код нас?

— Нисам, — одговорио је Индус.

— Да се то не догоди, потребно је чувати биљку да не полегне. А то ће се постићи ако се између редова пиринча претходно разапну жице, на које ће се стабљике наслањати.

Објашњење је било толико једноставно да се Кападија запитао како је могућно да се ни један индиски земљорадник није томе већ раније досетио.

Кад се вратио у домовину, тајфун се опет спустио на његов крај и сва је летина поново полегла. Сетивши се оног разговора, Кападија је с неколицином пријатеља одјурио на пиринчано поље и почео да побада бамбусово коље, између којег је затезао жице. Али, пошто се у Индији пиринач не сеје на редове, већ се семе баца одока и на срећу, овај посао није могао да успе. Кападија је спасао само четири стабљике, које је извукао из воде и наслонио на жицу. Недељу дана доцније, те четири стабљике биле су сасвим суве, са неоштећеним зрнима, док је сав остали род пропао.

Овај случај привукао је пажњу Харишандра Патила, инжењера агрономије са Бомбајског универзитета. Следеће године њих двојица посадили су пиринач на редове и добили двапут већи принос.

Године 1952 бомбајска влада послала је Патила и Кападију у Јапан да испитају како се пиринач тамо гаји. Они су узели у закуп мало пиринчано поље и почели да га обрађују под надзором једног познатог агронома. Он их је упозорио да пре сетве морају пажљиво одабрати семе, и то потапањем у слану воду. Само оно семе које услед тежине потоне на дно суда употребљава се за сетву, док се остало одбацује. Зрневље се затим пере у нарочитом раствору који убија бактерије, а онда се суши у хладу, да би било способно за клијање чим се баци у земљу. Пошто се сетва заврши, земља се ђубри, и то помало а чешће, а никако одједном и већом количином гнојива, „јер није добро да се стабљике прво преједу, а потом да гладују". После три недеље зрења у расаднику, за које време стабљика израсте до десет сантиметара, пиринач се пресађује на пространа поља.

— Размак између стабљика треба да износи 25 сантиметара, — рекао им је стручњак — јер толико је простора потребно да би се биљка потпуно развила.

Сваких петнаест дана два Индуса морали су да плеве леје, додајући гнојиво, а кад је стигла жетва принос на њиховом пољу био је пет пута већи од просечног приноса у Индији, иако земљиште у Јапану није ни близу тако плодно као у Индији.

Вративши се у домовину, Патил и Кападија применили су нов метод гајења пиринча. Прва корист показала се већ приликом сетве, јер се на овај начин употребљава осам пута мање семена. А кад је дошло време да се летина скида, Кападија је добио девет, а Патил 13,5 тона пиринча по хектару. Сличне успехе постигли су и остали земљорадници који су пошли за њиховим примером.

Упролеће 1953 године, Министарство пољопривреде отштампало је упутства о новом начину гајења пиринча и разделило их становницима 75.000 села. Сем тога, кад год је то било могућно, групе пољопривредних инструктора обилазиле су села, приказивале филмове о успесима постигнутим на огледним пиринчаним пољима и давале људима сва потребна упутства, тако да је 34.000 пољопривредника убрзо прешло на нов начин обраде. Прошлог лета 800.000 хектара земље обрађено је новим методом. Пошто је он, као нека епидемија, захватио читаву државу, за коју годину ће, како изгледа, свих тридесет милиона хектара индиске земље коју покривају пиринчана поља бити обрађено на нов начин. Захваљујући томе, многомилионско становништво Индије знатно ће побољшати своју исхрану, а умирање од глади остаће као немило сећање на прошлост.

СКУНК-*жипути*

За скункове, врсту америчког твора, обично се мисли да су глупи, недомишљати и кукавице. Од својих непријатеља они се бране увек на исти начин: испуштањем непријатног задаха, који је толико продоран и неподношљив да од њега беже и најснажније животиње. Но, и међу скунковима се нађе понеки чија храброст изненађује чак и најбоље познаваоце животињског света. Природњак Ален Дево описао је једног таквог јунака међу овим „кукавицама".

— Никад пре догађаја коме сам присуствовао не бих могао

да појам херојство вежем с лењим, дебелорепим скунковима, којих је око моје шумске кућице било много. Али, једног предвечерја морао сам да исправим рђаво мишљење које сам о њима имао. Тачније речено, морао сам да признам да и међу њима има јунака.

Тога дана наишао сам на једног великог мужјака коме се, ко зна како, реп закачио за горњу ивицу једне ограде од бодљикаве жице. Несрећна животиња висила је с главом надоле, док су јој предње шапе биле отприлике један педаљ од земље. Колико сам ја могао да проценим, скунк је висио на огради прилично дуго. Изгледао је исцрпљен.

Кад се животиње нађу у таквој или сличној неприлици, оне се обично отимају, копрцају и, обузете паником, потпуно губе главу. „Мој" скунк показао се као прави јунак баш тиме што није изгубио главу. Уместо да се копрца и отима, он би више минута висио непомичан, а онда би се, у једном херојском напору и грчу, одбацио на једну страну, савивши своје тело готово у круг, тако да је предњим шапама могао да се ухвати за ивицу ограде. Висећи тако, стао би зубима да гризе свој чупави реп, тачно испод места где се овај закачио за бодљикаву жицу. Било ми је јасно да је животиња одлучила да „ампутира" тај део свога тела.

Али, у том положају скунк је могао да издржи свега неколико секунди. Тада би га снага издала и он би опет пао и висио с главом надоле. Неколико минута прикупљао би снагу, а затим би се сцена поновила. За читаво то време, чак и кад је зубима гризао реп, од њега се није чуло ни гласа.

Најзад је успео. Пао је на земљу и остао лежећи петшест минута. А кад се подигао и пошао према шуми, видео сам да је његов реп бар за трећину краћи.

Сви ми често долазимо у неприлику због слабог памћења. Сретнемо, например, неког познаника кога одавно нисмо видели, хоћемо да се поздравимо с њим и тек тада утврдимо да смо му заборавили име. Или, пак, сигурно знамо да смо о нечему читали, али где — то никако не можемо да се сетимо. Да ли то значи да је памћење нешто што ми нисмо у стању да контролишемо? Изнећемо овде неколико објашњења која нам дају психолози.

Пре свега, способност мозга за памћење није неограничена. Ми памтимо на тај начин што повезујемо разне претставе једну за другу. Уколико имамо више претстава, имамо већи број повезаности, али нам то избија из главе извесне претставе које су остале неповезане.

Које се ствари најтеже памте? Телефонски бројеви, датуми и статистике знатно теже од, рецимо, имена или ликова, јер просте бројеве обично не доводимо у везу ни са чим.

Често нам се догађа да се узалуд напрежемо да се нечег сетимо. Умно напрезање корисно је при учењу, кад нове претставе урезујемо у памћење, али нам је од мале користи кад хоћемо да оживимо заборављене. То нас чак може скренути с правог пута и навести на сасвим другу претставу, која је по нечему слична оној коју хоћемо да обновимо. Најбоље је неко време не мислити на то и пустити мозак да се мало одмори. Тада ће обично то само по себи доћи.

Погрешно је мишљење да се мозак вежба памћењем датума и уопште бројева. Понављати као папагај разне непотребне ствари, потпуно је излишно. Ми ћемо вежбати свој мозак ако памтимо ствари које нам могу бити корисне. Ево шта препоручује један стручњак: 1) усретсредите своје памћење на ствари које желите да памтите; 2) вежите тај појам за нешто што већ знате и 3) понављајте то с времена на време.

Шта дуже памтимо: пријатне или непријатне доживљаје? Дуже памтимо пријатне, јер их се чешће сећамо и обнављамо их. Зато нам детињство и изгледа срећно, а из истог разлога људи често уздишу за „старим добрим временима", која им сигурно не би изгледала тако дивна кад би се из тога доба сећали и непријатних ствари као што се сећају пријатних.

Ко боље памти: деца или одрасли? Кад би и дете и одрастао човек имали да запамте неку нову мисао, дете би је лакше запамтило, јер одрасли можда од раније има неку мисао која је у супротности са овом новом. Човек ће је боље упамтити само ако ту нову ствар може да повеже за извесну идеју коју већ има у глави.

Да ли људи боље памте од жена. Не. У школама се показало да ученице памте боље од својих колега, а и у доцнијем животу жене боље чувају успомене на важније догађаје из детињства. Утврђено је и то да се оне дуже сећају ликова, гласа и укуса.

Да ли памћење опада са старошћу? Ако опада, за то нису криве године, већ сам човек. Способност за учење највећа је око двадесете године. Око четрдесет пете она опадне отприлике за 15%. После тог времена памћење може, али не мора, даље да слаби. Што оно код старијих људи обично слаби криво је њихово неинтересовање за нове ствари и појаве, које лишава мозак толико потребне вежбе. Иначе, мозак старијег човека може веома добро да памти, јер он већ обилује разним претставама, за које може да повеже нове идеје.

Који је најбољи начин да упамтимо оно што читамо? Оно што желите да запамтите читајте лагано од почетка до краја. Кад већ имате основу у глави, ситнице и детаљи доћи ће лако, готово сами по себи. Лакше се памте идеје него речи, јер се идеје лакше повезују. Ако је штиво које хоћете да упамтите прилично дуго, поделите га у неколико делова, које ћете прећи у неколико временских размака, са по пет или десет минута између сваког од њих. Добар је начин да читате гласно оно што желите да упамтите, јер то онда примате помоћу два чула — вида и слуха.

ОБЛАКОДЕРИ

Године 1906 неки мистер Браун саградио је на доњем Менхетну, у Њујорку, зграду од десет спратова. Толика висина била је тада сензација и за сам Њујорк. Браун је задовољно трљао руке, јер је очекивао лепу зараду. Али, преварио се. Зграда је дуго стајала полупразна. У то време још није било кућних лифтова, па нико није хтео да станује на њеним највишим спратовима. Шетајући и разбијајући главу како да реши тај проблем, Браунову пажњу привуче једнога дана рад дизалице у луци. Идеја му сину кроз главу: дизалица која би односила људе до највишег спрата! Тако се родио први лифт.

Данас Браунове куће нема више у Њујорку. На њеном месту, и свуда унаоколо, дижу се високе грађевине — облакодери.

Уђимо у један од ових колоса, 242 метра високи Вулвертов магазин, например, и попнимо се до његовог педесет петог спрата. Нећемо ићи степеницама, мада оне постоје до врха зграде. Зашто бисмо то радили кад нам стоје на располагању многобројни брзи лифтови! У „станици", огромној приземној дворани, налазе се 32 „колосека". Одатле полазе „возови" право увис. Локални лифтови иду без задржавања до четвртог спрата, где се само по потреби заустављају, а затим продужавају до десетог, своје крајње станице. „Средњи" локали имају најближу станицу на десетом спрату, одакле настављају пут све до осамнаестог. Има „возова" који се заустављају тек на осамнаестом, а крајња им је станица двадесет седми спрат. Експресни лифтови иду без задржавања до 27 спрата, а затим продужују све до четрдесетог. Најбржи је „Рапид". Његова прва станица је 40 спрат, а ако нема „прелазних путника" продужиће све до највишег спрата.

Тихо се отварају обе доње половине челичних врата „Рапида", и ми ступамо унутра. После вожње од једног минута, нашли смо се у једној великој дворани, 235 метара изнад земље. Ту се могу, поред дописних карата и разгледница, набавити и остале потребе. Но, нећемо се у њој дуго задржавати. Наш циљ је — кула. Узимамо „локал" и зачас смо на самом врху. Поглед с куле је изванредан. Бродови на реци Хадзону личе на играчке; аутомобили у уским улицама на кутије шибица. Све је овде тихо. Улична ларма не допире на ову висину. Вртоглаво падање. Око четвртог спрата ваздух је толико густ да његово стењање надјачава шуштање лифта. Још неколико секунди клизи лифт, а затим се неприметно зауставља.

„Рапид" носи терет од три тоне, а његових шест челичних каблова могу да издрже шеснаест пута већи отпор. Тридесет пет хиљада особа превози се њиме свакодневно, што годишње износи преко 11 милиона особа.

Темељи циновске зграде на коју смо се малочас попели леже преко тридесет метара дубоко у земљи, носећи терет од 223.000 тона. Колико је чврста подлога зграде види се по томе што ни ветар брзине 150 километара на час није у стању да је заљуља, акамоли да је обори. Кад би дувао шест сати непрекидно, померио би само врх зграде за 3 до 4 сантиметра. Зграда има сопствену електричну централу јачине 3.000 КС. Њене залихе горива од 2.000 тона једва су довољне за недељу дана. Пет хиљада прозора а 4.000 одељења пружају светлост дању, а 80.000 сијалица ноћу.

ОБАВЕШТЕЊЕ ЧИТАОЦИМА

Трошкови око издавања „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" знатно су поскупели у последње време, па је Управни одбор предузећа „Политике" принуђен да повећа цену „ПОЛИТИКИНОМ ЗАБАВНИКУ" са 10 на 15 динара почев од 1 фебруара ове године.

ЗАПИСИ О БОРБАМА КОД БЕОГРАДА
ПРЕ 40 ГОДИНА

Били су сунчани, врели дани 1914 године. Београд и цела Србија готово сваког тренутка доживљавали су све новије узбудљиве догађаје, какве дотад нису памтили, а који су још јаче распламсавали пламен родољубља изазван освајачким ставом Аустро-угарске монархије.

Догађаји су се низали муњевитом брзином. Данас, кад прелистамо странице књига и новина у којима су описани ти незаборавни дани, лако можемо да оценимо колико је онда било велико узбуђење и занос, када и сад делују на читаоца. Ту се нижу незаборавне слике, мисли и узбуђења. „У четвртак вече, 23 јул, аустро-угарски посланик предао је неприхватљив ултиматум... На све стране пребројавају се меци, чисте брзометке и прегледају бомбе... У два воза на београдској станици дипломате чекају да крену у своје земље; било је последње време... Пре подне 28 јула, Српска

врховна команда добила је отвореним телеграмом објаву рата..."

„На први глас о објави рата, који је муњевитом брзином пројурио кроз Београд и целу земљу, почела је пушчана и митраљеска ватра око Београда. Први одреди, међу којима је било много ватрених патриота-добровољаца, заузели су положаје око савског моста и својим грудима бранили прелаз преко њега док се не одлучи његова судбина. Борба је постајала све жешћа. У 3 часа после подне, 28 јула, пао је смртно погођен у груди са три митраљеска метка Душан И. Ђоновић, ђак Трговачке академије. То је био први пали борац на српском фронту у Првом светском рату.

Пред поноћ, 28 јула, проломио се снажан тресак. Пламен је сукнуо високо, а светлост је обасјала целу варош на савској падини и Топчидерско Брдо; први распон савског моста дигнут је у ваздух и сручио се у воду.

У прво свитање, 29 јула, наједном се на Дунаву појавила лађа вукући челичне шлепове, упловила у Саву и полако се привлачила пристаништу. Српски борци пустили су је на домак бомби. У згодном тренутку загроктале су брзометке, затрештале бомбе, а са непријатељске лађе и шлепова одјекнули су јауци и кукњава. Из дубине једног шлепа чуо се необичан звекет. То је била војна музика која је пратила ову експедицију, која се надала да ће ући у Београд и музиком увеличати свој победоносни улазак, али преварила се.

И непријатељ је био упоран. Борба је била кратка и крвава. Са јеком убојног оружја на копну мешала се песма, а на води: на лађи и шлеповима чуо се јаук. Експедициони корпус тражио је помоћ, али је све било узалуд, па је био присиљен да бежи. На командном мосту експедиционог брода, док се удаљавао, видео се пресамићен непријатељски официр. Непријатељи нису имали времена да уклоне његово тело.

Увече, истога дана, на Сави се појавио поново непријатељски брод. На њему је висила бела застава. Долазио је парламентар. Српски одреди су га дочекали и спровели до команданта. Он је тражио безусловну предају града, али му је командант поносно одговорио: „Заузмите га".

Ето, то су били први дани борби у одбрани Београда 1914, а после тога дошле су славне битке, Церска и друге, које су широм света пронеле славу српског оружја и љубави према земљи.

Ко су били ефеби?

У старој Грчкој ефебом се називао сваки младић који је навршио 18 година. Тада су га његове филе уносиле у војнички списак. После тога био је дужан да положи заклетву у Аглауринму храму. На челу ефеба поједине филе био је софронист. Свим ефебима заповедао је козмет. Сваки Атињанин био је две године ефеб. У првој години државни учитељи вежбали су ове младиће у оружју, а на крају године организована је јавна приредба и такмичења. Тада су ефеби добијали штит и копље, те су у другој години под заповедништвом стратега вршили стражарску службу на граници и у земљи. Када би навршили двадесету годину живота, ефеби су постајали младићи-хоплити, добијали су право да узимају учешћа у пословима народне скупштине, а били су дужни да служе у војним одредима изван своје земље.

Где се налазе Доверска Врата?

Доверска Врата су мореуз између Довера и рта Гри Не. Мореуз је широк 32 километра, спаја Северно Море са Каналом, односно Атлантским Океаном, а одваја острво Велику Британију од европског копна. Просечна дубина мореуза је 30 метара, а највећа 72 метра. С привредним развитком Енглеске развијао се све више и саобраћај у овом мореузу. Саобраћају служе луке Довер и Фолкстаун на енглеском, а Булоњ и Кале на француском тлу. По мишљењу неких стручњака Доверска Врата због састава земљишта и мале дубине олакшавају остварење прокопавања подморског тунела између европског континента и Енглеске. Први пројекат тунела изнесен је 1805, затим поново 1828 и 1829 године, али је сваки пут одбачен. Енглески капетан Веб први је препливао Доверска Врата 1875 године, а Луј Блерио први их је прелетео 1909.

Од чега се добија парафин?

Парафин је мешавина чврстих угљоводоника. Налази се као састојак петролеја. Нарочито се добија дестилацијом неких врста мрког угља, тресета и битуминозних шкриљаца. Парафин се употребљава за израду свећа, воштане хартије, воштаног платна, воска за мазање пода, за натапање жижица, за изолирање итд. Парафин је француска реч, а потиче од латинских речи: парум, што значи мало, и афинис, што значи сродан. Име му је дао немачки хемичар Карл Рајхенбах.

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

Таленат и рад

У биографијама великих људи, неимара науке, културе и цивилизације, нађе се подоста корисних мисли и података који доцнијим поколењима указују на лакши и правилнији пут кроз живот.

Једнога дана Исака Њутна посетили су неки његови пријатељи. У разговору један упита великог научника: „Којим путем и помоћу чега сте дошли до својих највећих открића?"

— Врло једноставно, драги пријатељу, — одговори Њутн. — Ја сам о томе стално размишљао. Увек сам имао пред очима предмет који ме је занимао и само сам чекао, док најзад из првих магличастих облика није избила јасна светлост сазнања.

Ово јасно показује да је Њутн, као и хиљаде других, постао велики човек-проналазач само зато што је био постојан и сталан у раду.

„Ако сам човечанству учинио неку услугу, то сам постигао само зато што сам био вредан и што сам стално размишљао о ономе што сам желео да остварим", рекао је другом приликом Њутн неком познанику.

Други један велики проналазач, Кеплер, рекао је: „Стално размишљање о предметима ствара и изазива нове мисли, док се најзад не удубим свом

снагом свога духа у предмет".

Ови и други примери показују да се велики успеси у животу постижу само вредноћом и неуморним радом. Обични људи кажу за истински великог човека: „Па он је геније". Тиме просто жели рећи да је узалудан труд да се постане геније, јер такав се човек рађа. Али, варају се они који тако потцењују вредност рада. Волтер је једном приликом рекао: „Између генија и обичног човека стоји узана међа", што значи: упорно и смишљено ради и тиме си ступио на стазу где се стварају велика дела. Дидро је био један од оних који су сматрали да су сви људи једнако обдарени, што се своди на мишљење да су велики људи то постали једино захваљујући неуморном раду. Французи имају лепу пословицу у којој се сликовито говори о вредности рада. Она гласи: „Вредноћа научи и медведа да игра", а једна источњачка пословица: „Само време и стрпљење претварају дудов лист у свилу".

Све ово показује да се велики резултати у животу постижу најчешће простим средствима и обичним способностима, али уз предан и марљив рад. Пут кроз живот, ма како био закрчен оним обичним, свакодневним бригама, потребама, дужностима и томе слично, отворен је за све оне који хоће да раде. Кад човек о свему томе размисли, онда дође до закључка да се само радом уздижу појединци, а тиме и цела нација. Разуме се, сваки човек не може бити геније, али је исто тако тачно да ни геније не сме да занемари и презре рад и његове врлине, јер геније није ништа друго, као што је рекао Бифон, него — стрпљење.

Легенда о Орфеју

По старогрчкој митологији, Орфеј је био син музе Калиопе и бога Аполона. Познат је као ненадмашан певач и свирач у лиру. Он је својом песмом очаравао не само људе, него и дивље животиње, реке, изворе, потоке, ветрове, па и саме богове. Богове је на тај начин толико одобровољио да су пристали да му врате из подземног света вољену жену Еуридику, која је умрла од уједа змије. Богови су му поставили услов да се не осврће на њу када је буде водио. Он је обећао, али обећање није извршио. У једном тренутку окренуо се, али је истог часа Еуридике нестало.

ШТА ЈЕ ПУРИЗАМ?

Пуризам је чишћење језика од непотребних туђих речи и рђавих кованица. Означава и претераност у тежњи за чистотом говора.

Била сам велико стабло

Ја сам некад била најпоносније стабло у шуми, — тако је почела причу букова цепаница.

— Их што си хвалисавка! — добаци јој камени угаљ. — Причекај само док ја дођем на ред па ћеш видети шта сам био.

— Не ометај ме, него слушај! — рече озбиљно цепаница. — Дакле, била сам

стабло... велико стабло... буква. Расла сам у шуми, одмах до самог језера, па сам могла, као у огледалу, да видим у води своје дивне гране и стабло. Почетком сваког пролећа окитила бих се дивним пупољцима и без претеривања могу рећи да сам дивно изгледала. Напомињем вам да то није било само моје мишљење; то су приметили и други. Сви који су ме тада видели нису могли а да се не диве. Међу њима налазио се и један песник, који је о мени написао дивне стихове и штампао их. Поред тога, заљубљени су долазили и урезивали своја имена у моју кору, а два гаврана направила су гнезда на мојим гранама, на којима су становали чворци и зебе, и радовали се у својим становима.

— То звучи сасвим лепо, — примети камени угаљ, — само је грдна штета што се од све те лепоте на теби не види баш ништа.

— Ако се буде овако упадало у причу, — рече кокс, — онда тешко да ћу се одлучити да и ја приповедам своју историју кад на мене дође ред. Потребно би било, мислим, да једни другима поштедимо мало живце.

Сви ућуташе кад чуше ову примедбу, а букова цепаница настави:

— Под мојим ногама вечно је био разастрт диван ћилим, који је у пролеће био извезен свежом травом препуном дивног цвећа. А кад би дошла зима, онда бих се огрнула смеђим огртачем од свога лишћа, који би касније прекрио снег. Сваког лета била сам све већа и моје гране увек су се китиле новим гранчицама, а стабло је добијало сваке године по један нов прстен. Тако сам најзад постала прави џин. Зими, кад би беснела олуја и моји се другови превијали и ломили, ја сам стајала мирна и равнодушна. Био је то дуг и диван живот...

— Опрости, молим те, — обрати јој се тресет, — али ме јако занима како се завршио твој живот.

— Е, то заиста не знам, — одговори цепаница. — Сигурно сам постала сувише велика. Чула сам како људи око мене говоре да и млада стабла морају доћи на ред, а да би од мене могли добити изврсно дрво за огрев и друго.

— Људи... људи... Ха-ха-ха! — рекоше камени угаљ и тресет, па прснуше у смех.

Кокс је ћутао и није се смејао.

— Заиста не знам чему се смејете, — рече мало увређена букова цепаница. — Не заборавите да су људи наши господари... Колико се сећам, они су ме претестерисали, затим везали око мене конопац и потезали ме тамо-овамо док се нисам срушила. Морало је да ради тридесет људи док се то завршило, а ја сам онда пала с толиком буком и ломљавом да се земља затресла. После тога опет су почели да ме тестеришу и цепају секирама, па су моје делове сложили, одвезли и продали на пијаци. Сад је само овај један комад који видите преостао од оне дивне букве. То је моја историја. Ако неко зна бољу и лепшу, онда, молим лепо, нека је приповеда.

— Постоји такав, — рече камени угаљ, — али најпре морамо да чујемо повест тресета.

НЕВЕРОВАТНО али ИСТИНИТО

Истраживачи далеких, непознатих земаља наилазили су на појаве, често неважне за науку, које су својом занимљивошћу привукле њихову пажњу. Са својих путовања они су доносили фотографске снимке и цртеже без којих би њихове приче заиста изгледале невероватне. Ево неколико таквих занимљивости.

КОКОШКЕ БЕЗ ПЕРЈА

Вилијам Лавар један је од оних многобројних путника-истраживача који су са својом фотографском камером и новинарском бележницом обишли многе земље, бележећи и снимајући успут разне занимљивости. Њега је једном нанео пут и у индиско село Анден, које се налази на врху једног планинског ланца. Ово забачено насеље могло би се назвати „селом ветрова", јер у њему ветрови дувају без престанка. Готово преко читаве године становници тог села иду огрнути тешким вуненим огртачима. Понекад су ветрови у Андену толико јаки да не само што људима „отимају" њихове огртаче, већ — веровали или не — чупају и перје са живине. Што је најзанимљивије, кокошке и пилићи у Андену живе нормал-

но, као и сва друга живина, иако већи део године немају на себи ниједног јединог перцета. Лавар је дуго морао да чека да се ветар смири и прашина мало разреди да би могао да сними ове кокошке без перја.

НЕИМАРИ ДРЖАВЕ ИНКА

Недалеко од Моленда, у јужноамеричкој држави Перуу, лежи древни град Куско, престоница некад моћне државе Инка. Један од владара овог великог царства био је и цар Андеан. Око Куска, своје престонице, подигао је он бедем какав људи никад, ни пре ни после њега, нису сазидали. Тешко да би чак и данашњи мајстори-зидари, уз помоћ најсавршенијих техничких средстава, били у стању да подигну такав бедем. А Инке су голим рукама подигле зид који је штитио њихову престоницу. Како? — то ће заувек остати тајна. Један енглески истраживач овако је описао бедем око Куска:

„Прво је постављено камење које ни џинови не би мо-

гли да покрену с места, а затим, према врху, камење постаје нешто уже. Између каменова није стављан малтер, већ су камени блокови резани по мери, да се углављују један у други, и то тако вешто да није остајала ни најмање пукотина између њих. „Лице" ових горостасних бедема тако је глатко да ни најбољи акробата не би био у стању да се уз такав камени зид попне. Куско је најзанимљивији град овог краја. Њега су испитивали и археолози, и архитекти, и филозофи. Али, он је и даље остао рудник за сва могућна научна истраживања".

КРОЗ СВЕТ ШУМА

У шумама Мексика расте, поред обичног, „мирољубивог" дрвећа, и „дрво динамит", које претставља праву опасност за оне који га не познају. Плод тога дрвета је нека врста тикве. Кад плод узри, он се уз заглушну пуцњаву распрскава. Његови „шрапнели" лете тада на све стране и тешко ономе ко се нађе у близини. Због тога су на већини ових стабала постављене табле с натписом: „Опасно!"

Околина града Морелоса, опет у Мексику, није нимало

погодна за излете и шетње. Јер, тамо се може наићи на једно друго, такође опасно, дрво. Човек га лако може препознати по квргавом и неугледном стаблу и гранама које потсећају на руке човека оболелог од гихта. Мексиканци обилазе ово дрво у широком кругу, јер сваки додир с њим изазива грозницу, која може да траје данима.

У Перуу, пак, расте једно дрво које у сушним периодима претставља праву благодет за шумске животиње и птице, а често и за људе. Перуанци га називају „кишним дрветом". Јер, чим наступи суша, лишће и младе гране овог дрвета почињу да испуштају воду, која у облику ретких, крупних капи пада на земљу, стварајући мале локве. Понекад из „кишног дрвета" истече за један дан и по педесет литара воде.

Стари Германи веровали су да су дрвета жива и разумна бића као и људи и да осећају бол. Због тога су дрвосече, пре но што би почели да обарају какво стабло, на коленима молили дрво да им опрости што ће му нанети бол.

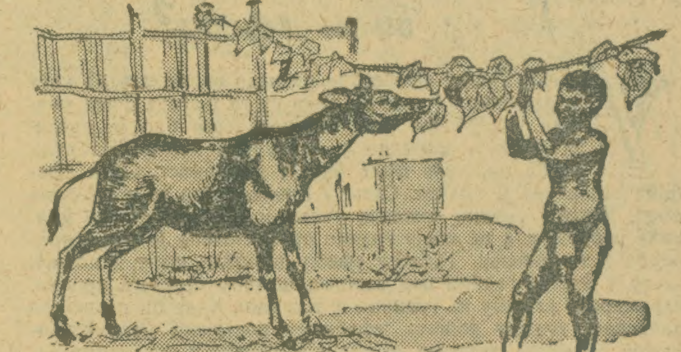
Највећи шампион међу дрвосечама живео је у осамнаестом веку. То је био један Немац који је могао да обори више стабала но десет других дрвосеча заједно. Једном је он за свега шест часова оборио читаву малу шуму у којој је било 171 стабло.

ОКАПИ-чистунац

Окапи, врста шумске жирафе, најређи је дивљи становник области Итури, домовине средњоафричких пигмеја. Плашљив је и брз, те га због тога није лако живог ухватити. Патрик Патнем, антрополог и лекар који је више од десет година провео у Африци проучавајући пигмеје, годинама се узалудно трудио да за свој мали приватни зоолошки врт набави једног окапија. Најзад, пигмеји су му донели једно младунче ове животиње; „најлепше које смо икад видели", тврдили су они. Иако још није био потпуно одрастао, окапи је, рачунајући само до врата, био висок око један метар. Тело му је било кестењасторуђе, с пурпурноцрним и светлосмеђим пругама по ногама.

За новог члана малог зоолошког врта ограђен је велики простор, да би се што мање осећао као заробљеник. Истраживач Патнем био је веома радостан што је најзад дошао до жељене животиње. Али, његова радост није дуго трајала. Кад је црнац Абазинга, Патнемов помоћник који се старао о зоолошком врту, бацио преко ограде нарамак свежег лишћа, животиња је пришла, оњушила храну, али је није ни дотакла. Тако је прошао читав дан. Патнем се озбиљно забринуо и ражалостио. Он, његова жена и Абазинга покушавали су на све могућне начине да приволе окапија да узме бар мало хране. Али, све је било узалуд.

„Стајали смо крај ограде — прича Патнем — и разбијали главу шта да чинимо, кад наи-

ђе Сали, један од најстаријих пигмеја из читаве околине. Док му је Абазинга причао о нашој невољи, Сали је слушао пажљиво, с неким чудним, потсмешљивим изразом у очима.

— Кажи ми, — обрати се он Абазинги — стављаш ли ти своју чинију с храном на земљу кад хоћеш да једеш?

— Не! — промрмља збуњено Абазинга.

На то Сали прекорно заврте главом и упути се у шуму. Неколико тренутака касније врати се носећи једну дугачку лијану, коју разапе преко ограђеног простора, везујући јој крајеве за два наспрамна угла ограде. Затим уђе унутра, подиже са земље бачено лишће и стаде да га веша о лијану, слично домаћици кад простире рубље да се суши. Он још није био ни завршио свој посао, а окапи устаде са земље на којој је дотле мрзовољно лежао и приђе лијани. Неколико часака њушкао је један лист, а затим га вешто смота својим рапавим језиком, „узабра" га и поједе. После првог залогаја, који му је очигледно пријао, окапи крете дуж лијане, чупајући с ње лишће, задовољна изгледа као да се налази у правој џунгли и да брсти с правог дрвета."

ОПРАВКА по цену живота

Ово је страница из радног дневника једног студента на пракси у институту за атомску енергију.

* * *

Јутрос, у 10,21, Џон Смит приметио је да се нешто необично догађа. Аутоматска писаљка прешла је изнад црвене линије која означава почетак опасности, а „песма" из гласноговорника наједном се променила. Смит сместа даје знак за узбуну. Надзорници, инжењери, „бели људи" — сви стижу истог тренутка. Један од њих, Смитов стални „чувар" одмах одводи свог штићеника да одреди код њега јачину „радијумске дозе" коју је примио.

У заводу, који иначе ради непрекидно, без обзира да ли је ноћ, празник или недеља, престаје сваки рад. Треба пронаћи квар и одмах га отклонити. А то је тежак и веома опасан посао.

Једна мала, за то нарочито обучена, група људи приступа радовима. Јер, место где ће се оправка извршити треба да буде што ближе месту где се догодио квар. Због тога они постављају провизорне заштитне зидове од металних плоча и под на који ће се покварени део спустити застиру слојем заштитног материјала.

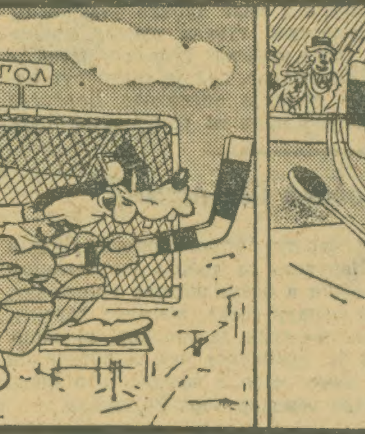
Робот, кога су радници назвали „Слатка топла лутка" и који је „осуђен" да никад не „изиђе" из атомске пећи, ступа у дејство. Његове огромне металне руке, којима из удаљене кабине управља један од радника, хватају оштећени део и носе га... Само за један делић секунде отвара се први, стални заштитни зид и робот спушта свој плен. Зид се опет затвара. Оштећени део лежи на поду. Приступају му четири механичара, један надзорник и један „бели човек", изабрани за тај посао колико због своје вештине, толико и на основу дневних извештаја о њиховом здрављу. Ако се оштећени део не може поправити, они га одмах, на лицу места, „сахрањују", подижући око њега непробојну челичну могилу. Тих челичних „гробова" има по целом заводу, јер се сви делови који се не могу поправити „сахрањују" тамо где их је робот спустио. Али, јутрос није био тај случај и два техничара, не додирујући својим, већ механичким, рукама покварени део, брзо су извршили оправку. Сирена је објавила да је посао обављен. И кад су се сви радници и техничари удаљили од опасног места, зид се поново за тренутак отворио и робот је својим челичним рукама узео оправљени део и вратио га на старо место.

ШИЉА ШАМПИОН ХОКЕЈА

ЗА ЈЕДНОГ ВЕРГИЛИЈА:

Они, издавачи, живе у палатама, а учењаци веома често у бедним колибама. Они имају подове од паркета и мермерне стубове, а учењаци једва да имају малецну собицу. Они приносе на жртву богу Баху шампањац и токајско вино, а учењак пије устајало пиво. Он мора увек да мисли на сутрашњи дан и да ноћима преседи крај лампе да би својој породици прибавио оно што је потребно за одржавање голог живота, а они проводе дане у радости". Овако је у 18 веку неки, данас непознати, берлински учењак и писац оцртао односе који су владали између издавача и аутора књига.

Жалбе писаца на издаваче који слабо плаћају настале су готово истовремено с појавом ауторских хонорара. Јер, у прво време писци нису добијали ни паре од својих издавача, па се чак сматрало за срамоту тражити неку награду за „чедо духа". Један или два бесплатна примерка отштампане књиге претстављали су једину накнаду за године проведене над текстом. Због тога се за Томаса Мурнера, који је 1514 године за своје дело „Geuchmatt" добио четири гулдена, сматрало да се родио под срећном звездом, а за Улриха Цазијуса, коме је годину дана касније за дело „Intelectus singularis" његов издавач дао 20 гулдена, говорило се да је „згрнуо силно богатство". Цазијус је заиста могао бити задовољан, јер је у то време годишња плата учитеља у Бечу износила четири, а једне служавке свега пола гулдена.

Кад су, најзад, писци увидели да ништа не могу очекивати од издавача и да се од „књижевничке и учењачке части" не може живети, почели су да своју „духовну децу" посвећују појединим кнежевима, градовима, па и богатим трговцима. Тако је, 1551, „уважени" Конрад Геснер, природњак, посветио своју књигу о четвороножним животињама општинској управи града Цириха и за то од ње добио доживотну ренту у натури: по 1500 килограма ражи и 580 литара вина годишње.

После Тридесетогодишњег рата, у коме су многи независни кнежеви и градови изгубили своја богатства, и писци су остали без већине својих мецена. Тада су се, натерани глађу, многи претворили у праве торбаре-луталице: ишли су од града до града, од једног замка до другог и, пресавијени напола од понизности, нудили једном руком своје расправе и песме, док су у другој држали капу не би ли им претседник општине, племић или трговац спустио у њу који новчић. И ако би се такав „добротвор" нашао, писац би му на првој страници свог рукописа написао посвету, славећи његове врлине и заслуге за књижевност.

Дошао је и осамнаести век, а положај писаца није се побољшао. Ана Луиза Каршин, пруска песникиња из доба рококоа, живела је у правој беди. Године 1763 написала је неколико песама у славу Фридриха Великог, због чега ју је он позвао у двор. Разговор између њих текао је овако:

— Кад дате ваше песме да се штампају, колико примите за један табак? — запитао је краљ.

— Не много, величанство. Недавно сам дала да се штампа осам песама које опевају ваш триумф и добила за то двадесет талира.

— Двадесет талира! Заиста, од тога се не може живети. Ја ћу то већ видети... побринућу се о томе.

Краљ је обећао помоћ, али није испунио обећање. Једном само послао је песникињи два талира. Но, она му их је вратила, приложивши уз њих песму, која у преводу гласи: „Два талира не даје велики краљ. Такав поклон неће ми повећати срећу. Не, он ме тиме чак мало и понижава и зато их враћам".

Гете је, изузетно, био прави Крез међу књижевницима, јер су његови књижевни хонорари износили 1500—2000 талира годишње. Поред тога, као тајни саветник Вајмарске Републике, имао је још 1200 талира годишње плате. Само за „Хермана и Доротеју" добио је он хиљаду златних талира. Шилер је зарађивао мање од њега, али ипак толико да су га остали, мање срећни писци, сматрали богаташем. Наиме, он је за своје радове добио око 33.000 талира. А у 18 веку за један талир се могло купити 15 килограма меса или пар ципела, док је одело израђено по мери стајало двадесет талира.

Колико су, иначе, ауторски хонорари били ниски показаће следећа два примера. Књижевник Ленц, један од истакнутих писаца из периода „Штурм унд Дранг", добио је за своју чувену драму „Војници" свега два дуката, а француски романсијер Стендал за све своје књиге — 30.000 франака. Његово најпознатије дело „Пармски картузијански манастир" донело му је, 1839 године, свега 2.500.

Док су на једној страни књижевници једва таворили, њихови издавачи стицали су богатства. Године 1482 штампан је у БазелуРојхлинов „Вокабуларијус", који је продаван по два гулдена и осамдесет крајцера, што је у оно време претстављало велику суму. За ту своту могло се тада купити 2250 јаја, 95 килограма говедине, или 60 килограма масти. Недељна зарада једног надничара износила је тада 15 крајцера, а дневница мајстора-зидара — 6.

Највећи „посао" начинио је ипак издавач Лутерове „Библије". У септембру 1552 године објављено је њено прво издање, и то у 3000 примерака. Цео тираж био је распродат за цигло три месеца, по цени од гулден и по примерак. Друго издање изишло је у децембру исте године. За Лутерова живота штампано је и распродато око 100.000 примерака а да он за то није добио ниједан једини новчић. Тих година за гулден и по могло се добити 1300 јаја, 463 килограма жита или 150 литара пива. Истовремено, лекар градске болнице у Бечу, који је имао да се стара о 200 болесника, имао је годишњу плату од 16 гулдена; коњушар и његова жена, који су водили бригу о болничким коњима, добијали су заједно 14 гулдена; болнички пекар 14, учитељ основне школе 3,75, а служавка свега гулден и по годишње. Један примерак Библије стајао је, дакле, онолико колико је једна служавка зарађивала за годину дана. Колико је богатство згрнуо Лутеров издавач Мелхиор Лотер, није тешко замислити.

Сто година касније књиге су нешто појевтиниле, а плате се повећале. Једна књига Вергилијевих песама од 500 страница, издата у Лајди код чувеног издавача Елзевира, стајала је један гулден. Те године, 1636, годишња плата учитеља износила је 30, а служавке 4 гулдена. За један гулден могло се тада купити 110 јаја, 15 килограма белог брашна, 19 литара вина или 29 литара пива.

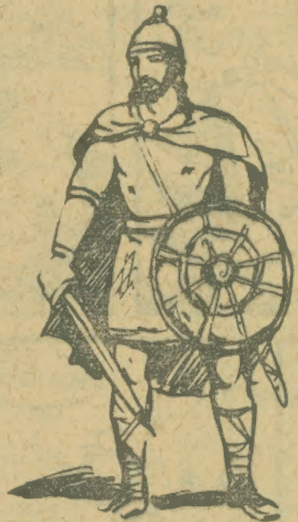
С појевтињењем књига растао је њихов тираж, а заједно с тим добит издавача; само је положај писаца остао исти — све до XIX века. Они за свој труд нису добијали ништа, или су добијали неку бедну своту. Због тога су се протести писаца чули све чешће и бивали све гласнији. Али, издавачи су и даље „приносили на жртву богу Бахусу шампањац и токајско вино", а учењаци су и даље „пили устајало пиво".

ГАЛИЈА и Гали

У Старом веку Галијом се називала земља настањена Галима, а обухватала је данашњу Француску, Белгију и северну Италију. То је била земља покривена шумом, без путева и пуна мочвара. Становници њени, Гали, били су високи и крупни, с русом косом коју су плели у витице и пуштали да им допире до рамена. Гали су становали у једноставним, округлим колибама подигнутим насред поља и украшеним главама убијених животиња. Помало су обрађивали земљу, а умели су и да кују гвожђе и израђују простије предмете од бакра. Нарочито су лепо правили оружје од бронзе и гвожђа, јер су волели лов и рат. Били су веома храбри. Често су полазили у ратне походе, па су чак и Рим заузимали. Обожавали су дрвеће, ветар и природне силе. Њихови свештеници, друиди, живели су у шумама. Првога дана нове године они су брали имелу са храстова и делили је људима и женама. Наиме, веровало се да имела штити од свих несрећа. Друиди су приносили и људске жртве.

У свом продирању на север и запад, Римљани су доспели и у данашњу јужну Француску и почели да се насељавају у њој. Видећи да се галска племена међусобно не слажу, славни римски војсковођа Јулије Цезар реши да освоји целу Галију. Четири стотине година Галијом су владали Римљани. Они су сазидали многобројне градове, као што су Лион и Нарбон, са величанственим споменицима, чије се рушевине још виде. Изградили су и добре путеве и водоводе.

Гали су, мало помало, усвојили навике својих победилаца, њихову одећу и језик. Од тога је касније постао романски, први степен ка садашњем француском језику. Галска омладина могла је слободно да се васпитава у многобројним школама. Римљани нису дирали ни галске свештенике, сем што су им забранили приношење људских жртава!

МУДАР ПОСТУПАК...

У минулом веку и почетком овога, у Београду су се одиграли многи крупни догађаји. Један од њих је и она грандиозна демонстрација београдског пролетаријата која се десила 12 децембра 1910 године. Демонстрацију је организовала Српска социјал-демократска странка и у њој је учествовало 12.000 лица.

Тога дана пре подне одржан је велики збор пред негдашњом зградом Народне скупштине (угао улица Народног фронта и Кнеза Милоша), а затим је једна делегација отишла у Народну скупштину и предала меморандум, у коме су изнесени захтеви целе радничке класе у земљи. После тога су демонстранти, са црвеном заставом на челу поворке, прошли поред двора и преко Теразија у правцу Кнез Михаилове улице. У исто време, из београдског града изишла је дворска стража: једна чета пешадије са државном заставом. Командир страже Војислав Бумбаширевић, видећи огромно море народа пред собом, сматрао је за најпаметније да своју чету скрене у споредну улицу и да заобилазним путем дође у двор, те да на тај начин избегне да не упадне право у поворку демонстраната.

Поступак овог официра није се свидео неким београдским буржоаским листовима, затим партиски неутралним и партиски опозиционим (радикали и самосталци тада су били заједно у влади), па су дигли велику галаму, бацајући дрвље и камење на Бумбаширевића што је својим поступком „срушио ауторитет војске и дозволио да се државна застава срамно повуче испред црвене социјалистичке заставе". Ову повику прихватили су у Народној скупштини и неки опозициони буржоаски посланици. Из тог писања и из говора избијало је жаљење што војници с бајонетима на пушкама нису упали међу голоруке хиљаде људи и жена.

„Ми можемо да одамо само похвалу овом увиђавном и симпатичном официру који је чету скренуо. Није тешко замислити шта се могло да деси да Бумбаширевић није овако поступио", писале су социјалистичке „Радничке новине".

— Иако сам тада чуо протесте противу милитаризма и захтеве за завођење народне војске, одлучио сам да избегнем сукоб, па макар се са мном ма шта десило, — причао је доцније Бумбаширевић Триши Кацлеровићу и неким другим пријатељима. — Био сам свестан како би све тешко испало и за мене лично и за војску да је мојом несмотреношћу дошло до лома и крвопролића. Преда мном је био голорук народ који је манифестовао своје познате захтеве. Моји војници, који су деца тог народа, одобрили су овај мој поступак.

Разуме се, Бумбаширевић је због овога имао доста непријатности: рапорте, саслушавања, премештај у Књажевац и ненапредовање у чиновима. Али, то није могло да утиче на његова родољубива осећања када су доцније дошли ратови. Он је паметно водио своје војнике, био им друг и пријатељ, а својом личном храброшћу соколио је и њих. Резултат таквог његовог држања била су многа одликовања, и наша и страна. Војислав Бумбаширевић умро је 3 јануара ове године, као пешадиски пуковник у пензији.

Четири месеца после овог догађаја, 1 маја 1911, у Крагујевцу су организоване првомајске демонстрације. Али, тада је артиљериски официр Карацић с батеријом топова намерно ударио иза леђа на првомајске демонстранте који су се мирно кретали улицама. Разбио их је и погазио и изазвао сукоб за који демонстранти нити су били криви, нити су га желели. Направио се лом, у коме се нападач-официр није нимало добро провео, и то све због свог лудог схватања да је социјалистички раднички покрет „нешто што не треба да постоји у држави". Том приликом настрадали су и многи радници.

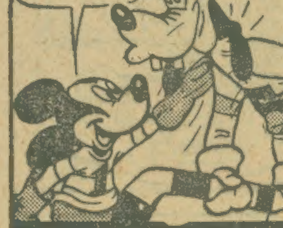

Необичан гуштер

Зоолог Дитмарс, познати стручњак за гмизавце, дуго није могао да поверује у приче о гуштеровима из чијих очију штрца крв. Он је испитао преко 200 „рогатих гуштерова", у које спада и овај, пре но што је наишао на једног који га је у то убедио, испрскавши својом крвљу беле зидове његове лабораторије. Професор је избројао на зидовима 103 прилично велике крваве мрље. Кад се овај гуштер уплаши или узбуди, најпре сав набрекне, тако да изгледа као да ће му очи испасти из главе, и тада му из очног капка бризне крв. Мада је количина крви коју гуштер на тај начин изгуби знатна, он се, чак и после неколико узастопних оваквих „претстава", осећа сасвим добро и хитро ће побећи чим се нађе на слободи.

ШТА ЈЕ ДУБЛЕ?

Дубле је назив за прост метал који је превучен племенитим металом. Под именом дубле у свакодневном животу мисли се на бакарну легуру која је позната под именом „америчанско злато". Дублеом се назива још и прост метал превучен сребром, затим сребро превучено златом или злато с превлаком од платине.

Да ли ћемо добити НОВ КАЛЕНДАР

I

ЈАНУАР							ФЕБРУАР							МАРТ						
Н	П	У	С	Ч	П	С	Н	П	У	С	Ч	П	С	Н	П	У	С	Ч	П	С
1	2	3	4	5	6	7				1	2	3	4						1	2
8	9	10	11	12	13	14	5	6	7	8	9	10	11	3	4	5	6	7	8	9
15	16	17	18	19	20	21	12	13	14	15	16	17	18	10	11	12	13	14	15	16
22	23	24	25	26	27	28	19	20	21	22	23	24	25	17	18	19	20	21	22	23
29	30	31					26	27	28	29	30			24	25	26	27	28	29	30

II

АПРИЛ							МАЈ							ЈУН						
Н	П	У	С	Ч	П	С	Н	П	У	С	Ч	П	С	Н	П	У	С	Ч	П	С
1	2	3	4	5	6	7				1	2	3	4						1	2
8	9	10	11	12	13	14	5	6	7	8	9	10	11	3	4	5	6	7	8	9
15	16	17	18	19	20	21	12	13	14	15	16	17	18	10	11	12	13	14	15	16
22	23	24	25	26	27	28	19	20	21	22	23	24	25	17	18	19	20	21	22	23
29	30	31					26	27	28	29	30			24	25	26	27	28	29	30

ДЧ

III

ЈУЛ							АВГУСТ							СЕПТЕМБАР						
Н	П	У	С	Ч	П	С	Н	П	У	С	Ч	П	С	Н	П	У	С	Ч	П	С
1	2	3	4	5	6	7				1	2	3	4						1	2
8	9	10	11	12	13	14	5	6	7	8	9	10	11	3	4	5	6	7	8	9
15	16	17	18	19	20	21	12	13	14	15	16	17	18	10	11	12	13	14	15	16
22	23	24	25	26	27	28	19	20	21	22	23	24	25	17	18	19	20	21	22	23
29	30	31					26	27	28	29	30			24	25	26	27	28	29	30

IV

ОКТОБАР							НОВЕМБАР							ДЕЦЕМБАР						
Н	П	У	С	Ч	П	С	Н	П	У	С	Ч	П	С	Н	П	У	С	Ч	П	С
1	2	3	4	5	6	7				1	2	3	4						1	2
8	9	10	11	12	13	14	5	6	7	8	9	10	11	3	4	5	6	7	8	9
15	16	17	18	19	20	21	12	13	14	15	16	17	18	10	11	12	13	14	15	16
22	23	24	25	26	27	28	19	20	21	22	23	24	25	17	18	19	20	21	22	23
29	30	31					26	27	28	29	30			24	25	26	27	28	29	30

ДЧ

Већ више од једног века научници, а нарочито економисти, покушавају да приволе државнике у читавом свету да пристану на измену постојећег календара, у коме, како они кажу, „влада хаос".

Календар којим се данас све земље служе увео је, 45 године пре наше ере, Јулије Цезар, а реформу тога календара извршио је, још 1582 године, папа Гргур VII. Међутим, тај календар је по мишљењу стручњака застарео и већ га је давно требало изменити. Његове недостатке нарочито осећају планери у саобраћају, индустрији и трговини. Децембар прошле године, например, имао је четири суботе, док ће их у овој години имати пет. На први поглед то изгледа без икаквог значаја. Али, стручњаку чија је дужност да планира распоред путничких и теретних вагона за један одређени период то није свеједно, јер суботом има више путника, те и композиције морају бити веће. Према томе, правећи план за децембар ове године, он се не може ослонити на податке из децембра 1954.

Прошлог лета Економски савет при Уједињеним нацијама упутио је једну поруку владама свих држава молећи их да се позабаве питањем реформе календара и да своје предлоге доставе до маја ове године. Уз ту поруку приложен је и нацрт новог календара, за који се залаже већина стручњака.

По томе нацрту година би, као и досад, имала дванаест месеци и била би подељена на четири тромесечја. Јануар, април, јул и октобар, први месеци тих тромесечја, почињали би увек недељом и имали би по 31 дан, а у сваком од њих било би по пет недеља (не седмица). Остали месеци имали би по 30 дана и сваки би увек почињао истим даном: средом или петком. Но, таквом поделом није обухваћен триста шездесет и пети дан у години, по садашњем календару 31 децембар. По новом календару дан после 30 децембра не би био обележен никаквим бројем, нити би улазио у који месец, већ би се називао „Даном човечанства" и био би прослављан као празник у читавом свету. У преступној години била би два таква дана. Један би био на крају године, а други после 30 јуна. „Дани човечанства" не би падали ни у један дан у седмици; уствари, они би били ван месеца и ван седмица.

Идеју за сличан календар дао је још 1834 године Италијан Марко Мастрофони, који је дуго разбијао главу око тога како да годину од 365 дана (тај број је дељив само са 5) подели на два једнака полугодишта. Другог решења није било сем да се један дан издвоји из месеца и седмица и прогласи даном без датума. Остала 364 да на он је поделио на 52 седмице.

Године 1910 Међународна трговинска комора обратила се швајцарској влади с молбом да изради нацрт за реформу календара и да затим сазове светску конференцију на којој би се разговарало о увођењу тог новог календара. Но, Први светски рат спречио је остварење те замисли.

Тринаест година доцније — 1923 — једна комисија у некадањем Друштву народа почела је да проучава различите предлоге за реформу календара. Тих предлога било је ништа мање од 185. По једном од њих годину би требало поделити на 78 недеља са по пет дана, који би се у целом свету једнако звали: ано, бено, сено, дено и ено. Према једном другом предлогу, година би имала 20 месеци.

Комисија је од свих тих предлога издвојила само два. Један од њих потпуно се поклапа са такозваним „светским календаром", за који се стручњаци данас залажу, а другим је година била подељена на тринаест месеци. Тај тринаести месец звао би се „сол" и био би уметнут између јуна и јула. На једном заседању Друштва народа, 1937 године, четрнаест држава гласало је за први предлог, док за други није гласала ниједна. Али, све је на томе и остало.

После Другог светског рата поново се почело говорити о потреби реформе календара. Године 1953 Индија је предложила Уједињеним нацијама „светски календар". Њеном предлогу придружили су се Египат, Уругвај, Француска и многе друге земље.

Према мишљењу многих, увођење новог календара било би од користи не само у саобраћају, индустрији и трговини, већ и у свим областима живота. Додуше, он би особе рођене тридесет првог марта, маја и августа лишио рођендана, али би га зато они који су рођени 29 фебруара прослављали сваке, уместо сваке четврте, године.

ИЗ ИСТОРИЈЕ

НАОЧАРА

Од проналаска стакла до израде првих наочара прошли су векови. Какве су муке имали далековиди и кратковиди људи пре проналаска наочара, то најбоље знају они који их носе.

Ко је пронашао наочари, не зна се. Али, прве су продаване у Италији, а начин њихове израде чуван је као највећа тајна. Ево како је било пре тога.

— Што смо старији, све слабије видимо, — туже се Цицерон и Светоније, римски писци. На крају им је вид толико ослабио да сами више нису могли да читају и пишу, па су то за њих радили робови: читачи и писари.

Римљани су знали да израђују стакло, али нису умели да праве од њега разне корисне предмете: огледала, прозорска окна итд. Римско стакло било је мутно, пуно мехурића, па и да су знали да праве наочари оне би биле веома слабе. Цар Нерон био је кратковид, а волео је да посматра борбе гладијатора. Да би их боље видео, он се служио „наочарима". Уствари, то је био избрушен смарагд. Разуме се, смарагд је био веома скуп и могао га је имати само цар. Осим тога, тешко је веровати да је и смарагд могао добро да послужи, јер је зеленкаст.

Нерон је владао 54—68 године пре наше ере. Тринаест векова после његових „наочара", почеле су да се праве прве наочари од стакла. У једном италијанском спису с краја 13 века, неки калуђер пише да није у стању да чита и пише без стакала која се зову наочари, које су недавно пронађене. И песник Петрарка (1304—1374) тужи се што мора да носи наочари. Прве наочари имале су једно, а не два стакла. Људи су их држали руком пред очима изнад самог текста. После се јавила идеја да човек треба да се служи са два стакла кад већ има два ока. Али, тешко је било држати два стакла, па су их људи спојили и натакли на нос. Овакве наочари су често спадале, па су стакла углављена у једну траку која се везивала око главе, а неки су их причвршћивали за капу, коју су морали увек да држе на глави за време читања, док најзад нису пронађене наочари чије се дршке закаче за уши.

Неки људи који су се бавили науком приметили су да се кроз специјално израђена два стакла боље види него кроз једно. Први човек који је направио таква стакла био је Роџер Бекон (1214—1294). Он је казао да ако стакло кроз које посматрамо није равно, онда није свеједно да ли је оно издубљено или испупчено. Оно може да се направи тако да оно што је мало видимо као велико, а оно што је велико видимо као мало.

Наочари сличне данашњим почеле су да се израђују тек у 16 веку. Али, људи се нису обраћали лекару да им он одреди стакла, него су ишли у дућан и са тезге узимали наочари и пробали их. Крајем 16 века научник Кеплер открио је тајну вида, па се после тога почело помишљати да се наочари узимају према савету лекара.

ВЕРОВАЛИ или не...

СА СТРЕЛОМ У ТЕЛУ

Пре три године неки рибар са северне обале Енглеске ухватио је једног живог галеба у чијем се телу налазила стрела дуга 60 сантиметара. Изненађен тиме, рибар је ухваћеног галеба затворио у један велики кавез, желећи да се увери да ли тако рањена птица може дуго да живи. Иако је био прободен стрелом, галеб је живео све док га се једног дана није дочепала рибарева мачка.

ЧОВЕК С НАЈДУЖОМ БРАДОМ

Ханс Ланксет, један од првих досељеника из Европе који се настанио у граду Бернеју, у Америци, имао је браду дугу 5 метара и 64 сантиметра. Ланксет је могао да своју браду, као какву огрлицу, неколико пута обавије око врата.

СКУПОЦЕН ТОП

Индиски раџа Сурах-Уд-Довлах купио је, 1757 године, један уметнички израђен топ и за њега дао онолико килограма злата колико је топ био тежак.

КАНАРИНКА И МИШ У ЈЕДНОМ КАВЕЗУ

Викторија Џонсон из Сент Кајлде, у Аустралији, има канаринку која је у свој кавез примила необичног потстанара: једног миша. Миш и канаринка слажу се веома добро и никад се не „свађају", чак ни око мале љуљашке, на којој се обоје радо љуљају.

ДЕТЕ СА 28 ПРСТИЈУ

Маја месеца 1938, тридесетогодишња Елиза Барбета из Сосента, једног села у близини Напуља, родила је девојчицу која је на свакој руци и нози имала по седам прстију.

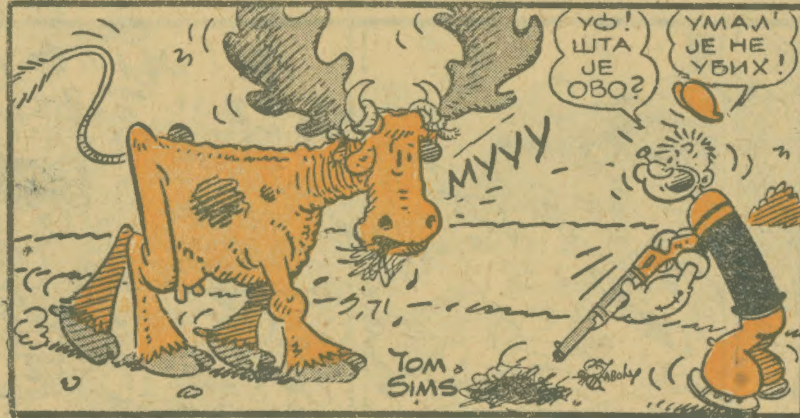

ИЗУМИРАЊЕ МОРУНЕ

Цивилизација је била узрок постепеном изумирању још једног прастановника воде — северноевропске моруне, која је живела у Северном Мору, уз обале немачке покрајине Шлезвиг-Холштајна. Пре тридесетак година тамошњи рибари могли су сваке године да се радују обилатом лову моруна, међу којима примерци дугачки и по три метра нису били никаква реткост. Доцније је моруне из већине слатких вода, где су се оне мрестиле, прогнала све развијенија индустрија, а улаз у реку Ајдер, која им је још била преостала за бацање икре, затворио им је гат, подигнут 1936 године. Од тога времена лов је почео нагло да опада. На жалбу рибара, власти су донеле наредбу о заштити ове рибе, али је било доцкан: последњи мужјак уловљен је 1950 године и отада, уколико моруне и зађу у рибарске мреже, то су све саме женке. Научници су ипак успели да нађу излаз из ове тешке ситуације и да реку Ајдер поново претворе у мрестилиште моруна. Из Америке ће бити пренета оплођена икра у смрзнутом стању и од ње ће се у станици за расплођавање произвести младе рибе. С техничке стране овај поступак не претставља никакву тешкоћу, али је питање да ли ће младе моруне америчког порекла моћи да се прилагоде новој средини.

* * *

АЖДАЈА

У народним умотворинама често се говори о аждаји. Негде се назива змајем и алом. Помиње се да има једну или више глава, четири ноге, реп и крила. По народном веровању она је сродна змији, па се каже да док змија змију не прождере не може да постане аждаја. Ова неман живи у планинским језерима, а да би се одобровољила приносе јој се људске жртве, обично девојке, или их она сама тражи. Аждаји су, по том веровању, слични ала и змај. Ала може да лети и наводи облаке на летину, па је прождире. Због тога се и назива „несита ала". Негде се прича да змајеви бране летину од ала. Ала живи на земљи и ту је слична змији или аждаји. Веровало се да свака змија кад проживи сто година постаје ала. Тада добије ноге и крила, легне крај воде или пута и вреба људе. Она може да одузме памет и здравље људима. Змај је, опет, негде јунак од кога док лети отскаче огањ. Такав је и у нашим народним песмама. Прича се о змају који има крила, реп и крљушти. Митолошка бића кепеци специјалност су германских народних умотворина, а змајеви наших. Све су то, наравно, измишљена бића, која никад нису постојала, а по мишљењу неких научника она су успомена на огромне гмизавце, диносаурусе и друге, који су заиста постојали у одређеном периоду развитка земље.

* * *

РИБА — АКРОБАТА

Риба лосос живи и у водама Лабрадора. Она има црвенкасто месо, а може бити тешка 20 до 30 килограма. Кад дође време икрења, лососи у великим јатима улазе у ушћа река, плове уз њих и преваљују по стотине километара до места где треба да пусте икру. На том путовању лососе ништа не може да заустави: ни јаке водене струје, ни водопади, ни друге препреке. Није редак случај да се види како лосос пред препреком скочи увис и по осам метара и прескочи је. То је прави акробатски скок. Кад наступи време сељења, онда рибари постављају мреже и улове силне количине ове рибе, од које се углавном справљају конзерве.

* * *

КО СУ БИЛИ ПАРЦИ?

Први трагови о адвокатима код нас налазе се у земљама Душанова царства. Тако се у Душановом законику говори о приставима, „лицима која су парничари узимали да их у парницама на суду заступају". Помињу се и парци, који нису, као приставу, били службеници суда, већ заступници приватних лица — парничара, који су их узимали по својој вољи, да уместо њих подносе тужбу и бране их на суду.

* * *

ПОМОРСКЕ ЛУКЕ У СТАРОЈ ГРЧКОЈ

Најпознатија поморска лука старе Грчке била је Пиреј, која је припадала Атини и од ње била удаљена четири миље. У њој су се налазили државни арсенали и друге зграде. И Спарта, иако је била претежно копнена сила, имала је своју поморску луку, која се налазила у Лаконском заливу, а од града била удаљена 30 миља. И ова лука била је јако утврђена. Родос је имао две поморске луке. На улазу једне налазио се познати колос, једно од седам чуда Старог века. То је био кип од месинга, висок 32 метра. Служио је као светионик, а подигнут је 280 године пре наше ере.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

СЛАБЕ СТРАНЕ ТКАНИНА ОД НАЈЛОНА

Поред све своје практичности, тканине од најлона имају и својих незгодних страна. Пре свега, најлонска тканина је рђав електрични спроводник и може да накупи доста статичког електрицитета, што може да створи непријатност особи која је носи. Ово је нарочито изразито код женских особа чија је кожа осетљива. Друга им је слаба страна што свако ткање не прима подједнако боје, те је бојење тканина од најлона каткад доста тешко.

НОВ ТОПЛОМЕР

Лекар Џорџ Перкинс начинио је електронски топломер који ће вероватно заменити досадашњи, непромењен још од 1867 године. Нови топломер показује температуру болесниковог тела после свега пет до седам секунди.

ИСПИТИВАЊЕ МУЊЕ РАДАРОМ

У Институту за телекомуникације у Јужној Африци начињена је радарска камера која прави хиљаду снимака за пола секунде и која је намењена за проучавање унутрашњости облака док кроз њих пролази муња. Постојали су и раније слични апарати, али не са оволиком прецизношћу. Како су у Јужној Африци буре готово свакодневне, стручњаци се надају да ће помоћу ове камере успети да добију драгоцене податке.

ЈЕВРЕЈИ НА НОВОЈ ГВИНЕЈИ?

Антрополози су на Новој Гвинеји наишли на једну групу урођеника који претстављају праву тајну за науку. Ови црни људи имају типичне семитске црте лица. У њиховом говору има хебрејских сугласника, а извесне њихове легенде сличне су с причама из Библије. По једном мишљењу, то су потомци јеврејских досељеника који су у давна времена дошли овамо из Палестине. Али, ово је само претпоставка и тајна њиховог порекла и даље остаје нерасветљена. Нова Гвинеја није довољно испитана и на њој вероватно има још племена која су научницима непозната. Ово урођеничко село опажено је из авиона.

НАЈМОДЕРНИЈА БИОСКОПСКА ДВОРАНА

У Греноблу, у Француској, изграђена је дворана за приказивање тродимензијалних филмова. Она има облик положене пирамиде и може да прими 1.150 гледалаца. Платно је широко 12,5 метара. Са три звучника иза платна и два допунска у самој сали, која је и иначе веома акустична, омогућен је чист звук, а згодно намештено платно, које је мало испупчено, допушта свим гледаоцима подједнако праћење филма.

ВАГОНИ С ПОКРЕТНИМ КРОВОМ

У Француској се већ налазе у употреби теретни вагони с покретним кровом, у које се утовар врши одозго, дизалицама. Место чврстог крова постоји девет капака, који се лако скидају и намештају. Сличне кровове имају и неки вагони немачких железница, само се они састоје из два дела, те се утовар врши наизменично: прво једне, па друге половине.

СВЕ ЈЕ ВИШЕ ЛЕПРОЗНИХ БОЛЕСНИКА

По мишљењу америчких лекара-стручњака за лепру, број лепрозних болесника повећаће се у току следећих тридесет година. Узрок лежи у томе што је велик број америчких војника у Другом светском и корејском рату био у областима где је ова болест веома раширена, нарочито на Филипинским Острвима и Новој Гвинеји. И поред тога што је код досад пријављених болесника успешним лечењем заустављено напредовање болести, сматра се да је далеко више оних код којих ће се први знаци обољења појавити тек доцније.

МОДЕЛ МАШИНЕ — У БОЦИ

На изложби модела, која је недавно приређена у Паризу, највећу пажњу привукао је један струг смештен у обичној боци. Струг је димензија 50x40x18 сантиметара и ради на електричну струју.

И досад су се виђали мали модели једрилица у боцама, с јарболима који су најпре увучени кроз грлић, а тек после усправљени и намештени на лађу. Међутим, наобјашњиво је како је могла да се склопи у боци читава ова машина, која је састављена од 60 делова. Њен конструктор, један морнарички подофицир, рекао је само да је кроз грлић боце уносио комад по комад и да их је склопио за свега три дана.

ХАРТИЈА ОД СТАКЛЕНОГ ВЛАКНА

Производња хартије од стакленог влакна потпуно је успела. Ова хартија је нарочито добра за електричну изолацију и издржљива је на веома високој температури. Служи и за филтрирање ваздуха и течности, као и у електротехници.

КАКАВ ЈЕ ТО РИВЈЕРОВ НАПИТАК?

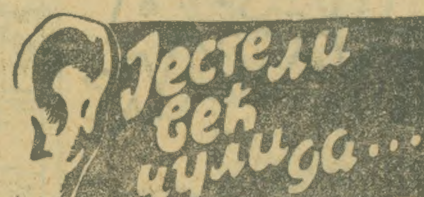
Ривјеров напитак је лек против болова и тешкоћа у желуцу. Он се састоји од четири грама лимунове киселине у 190 делова воде са додатком од девет делова натријум-карбоната. Лек је добио име по професору Лазару Ривјеру (1589—1655)

ШТА ЈЕ ТРОМБЛОН?

Тромблон је пушка расипача. То је челична справа у облику цилиндра, удешена тако да се може наместити на пушчану цев за бацање бомби помоћу пушчаног зрна.

СОКСЛЕТ

Сокслет је апарат за стерилизовање млека. То име добио је по проналазачу Ф. Сокслету (1848—1926)

... немачки филозоф Лајбниц (1646 до 1716) саставио је први вештачки међународни језик. Лајбницова „космографија универзалис", коју је објавио 1666 године, није био говорни, већ писани језик, језик знакова и симбола који би, без обзира како би се који знак на коме језику изговарао, био једнак за све народе.

... реч шећер дошла је из санскритског језика. На том језику шећерна трска звала се саркура, на арапском сухар, а на латинском сахарум. Од ових речи постали су: француски назив сикр, немачки цукер, енглески шугар и наш шећер.

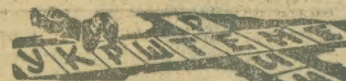
... реч плагијат потиче од латинске речи плагиариус, што значи лопов који краде децу. Ову реч у њеном преносном значењу први је употребио римски песник Марцијал, означавајући њоме крадљивце духовне деце, тј. уметничких и научних дела.

... боксерске рукавице измислио је енглески боксер Џек Браутон. Он је саставио и прва правила за боксовање, која су Енглези усвојили 1743 године.

... домороци са Јамајке називају своје острво Хаимака, што значи „Острво извора". Шпањолски завојевачи назвали су је Сантјаго, а Енглези су касније поново узели њено старо име, додуше нешто деформисано.

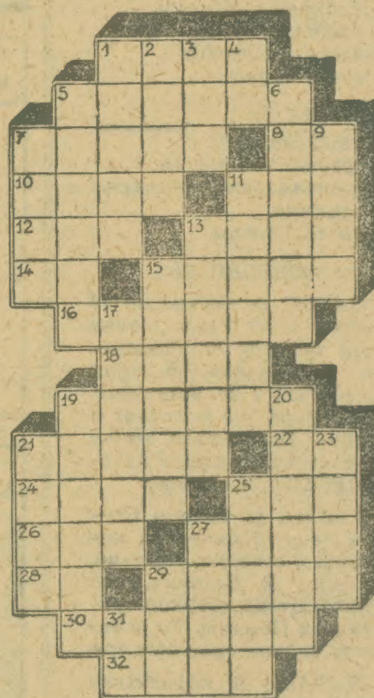
... у 17 веку кафа је у Француској била веома омиљена, али су многи били против ње и сматрали је за пролазну моду. Једном је госпођа де Севиње рекла за Расина, у чији таленат није веровала: „Проћи ће као кафа", желећи тиме да каже да је његова слава незаслужена и пролазна.

Водоравно: 1) једна планета; 5) спајање више предузећа; 7) авијатичар; 8) нота; 10) пркос; 11) одјек корака; 12) презиме проналазача парне машине; 13) женско име; 14) елидирана свеза; 15) начин опхођења; 16) изасланик, обично тајни; 18) старо име Ирске; 19) јужно воће; 21) музички инструмент; 22) лична заменица; 24) учешће у стварању неке имовине; 25) млечни производ; 26) прост број; 27) циљ, нишан; 28) река у Аустрији; 29) птица грабљивица; 30) скуп добара у својини једног лица; 32) тор.

Усправно: 1) мелез; 2) састојак ваздуха; 3) мочвара; 4) иницијал аутора „Српске трилогије"; 5) завршни део инструменталне композиције; 6) лука у Мароку; 7) саставница Дрине; 9) у грчкој филозофији најфинија врста праматерије; 11) јужно воће; 13) река у Србији; 15) један од најбољих говорника из времена Француске револуције (1749—1791); 17) француска игра из 17 века; 19) планински масив у Француској; 20) род барских пужева; 21) племе јужноамеричких Индијанаца; 23) становник једног острва на северозападу Европе; 25) слободан сељак и пастир у средњовековној Србији; 27) кратак запис; 29) врста енглеских лаких кола; 31) хемиски знак за молибден.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) ре; 3) сати; 5) камера; 7) Хонолулу; 9) ара; 10) нос; 11) на; 12) Уб; 14) ја; 15) Ванија; 18) Кива; 19) Бојана; 21) та; 22) ак; 23) но; 25) иза; 27) бод; 28) палисада; 31) регула; 32) поза; 33) Ра.

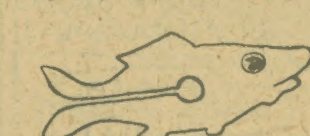
Усправно: 1) Рамо; 2) Етел; 3) Сана; 4) Ирун; 5) Кораб; 6) алоја; 7) хан; 8) УСА; 12) унија; 13) бивак; 16) ако; 17) Јан; 19) базар; 20) анода; 21) тип; 24) ода; 26) Алеп; 27) бала; 29) Игор; 30) Суза.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

Риба „на млазни погон"

Врло лако можете направити рибу од хартије која ће се кретати по води иако је нећете ни гурати ни дувати на њу. Ево како се то ради.

Узмите лист хартије, исеците рибу тачно онако као што је показано на нашем цртежу, с малим кружним отвором у средини, који је

спојен с репом једним узаним изрезом. После тога пажљиво метните рибу пљоштимице на воду. Сад је дошао најважнији тренутак. Довољно је да капнете једну кап уља у кружни отвор у средини рибе. То ћете лако учинити ако зашиљите шибицу и тај шиљак замочите у уље. Ово уље ће тежити да се разлије по површини воде, и то на тај начин што ће изаћи на онај узани канал који сте просекли од кружног отвора до репа. То ће изазвати реакцију, која ће вашу рибу гурати напред, на велико чуђење посматрача.

ДВОБОЈ РЕЧИМА

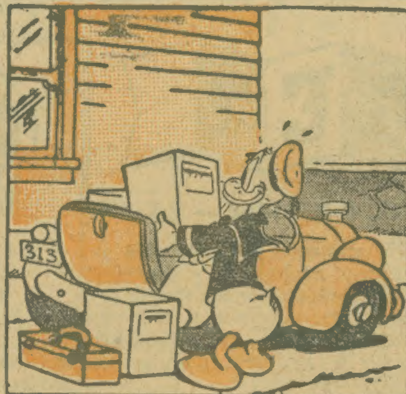
За ову игру треба веће друштво. Играчи се поделе у две групе и свака изабере вођу, који има штап у руци. Члан једне групе каже име неке звери, птице, рибе, инсекта, или предмета које почиње словом А. Чим он то учини, вођа његове групе почне да броји (не сувише брзо) до 10, лупајући штапом код сваког броја. Пре него што одброји до 10 мора неко из противничке групе да одговори именом неког живог бића или ствари које такође почиње са А. Тада други вођа броји и лупа док се противничка страна опет не сети неког новог имена. Вође могу такође налазити имена, као и остали. Ако вођа једне стране одброји 10 а да се противничка страна није сетила ниједног имена, онда његова страна, као победничка, има право да изабере једног члана побеђене групе и да га присвоји. Игра се затим наставља словом Б, итд. азбучним редом, све док једна страна не узме све противничке играче.

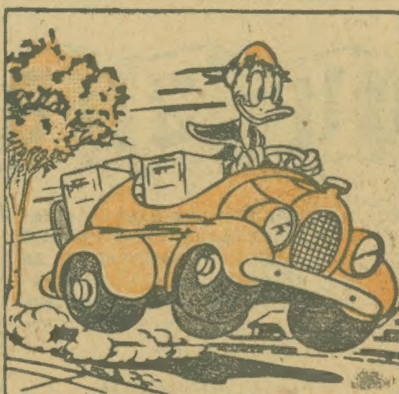
Ко то игра?

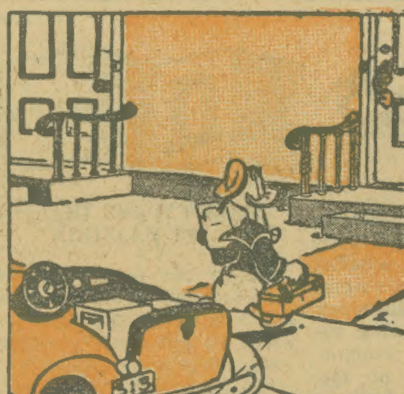
Сигурно бисте волели да знате коме пљеска овај младић... Ништа лакше! Узмите оловку, па вуците непрекидну линију која ће повезати све бројеве које видите на слици, почевши од 1 до 62.

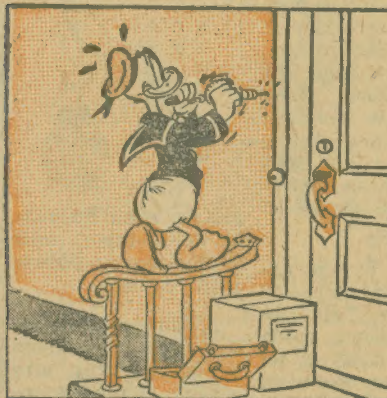
Кад сте већ нацртали слику, узмите и своје бојице, па је обојите. Тако ћете имати леп украс на зиду своје собе.

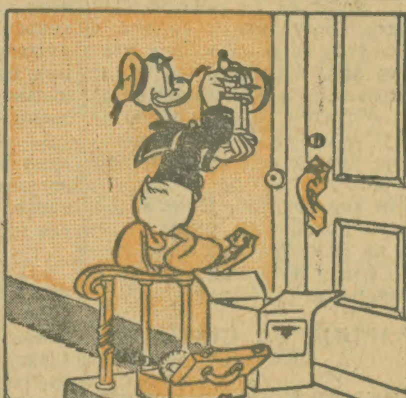

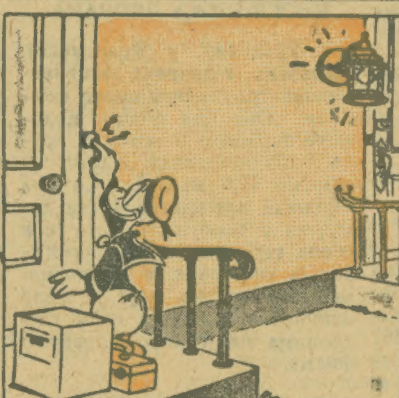

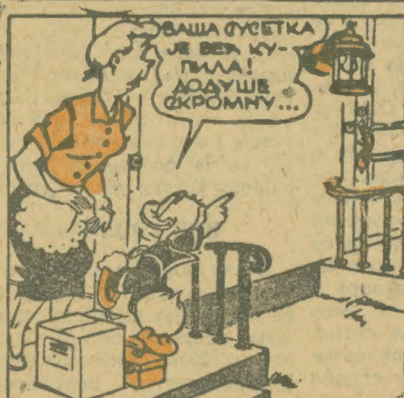

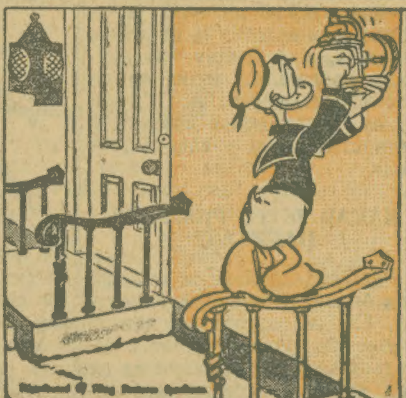

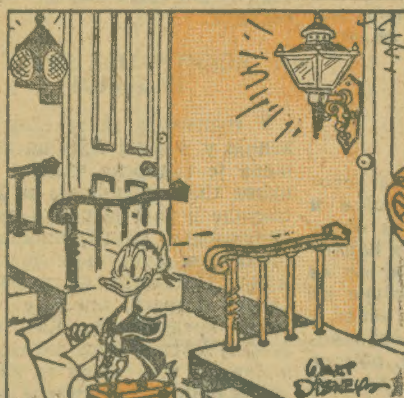

МОДЕРНО СЛИКАРСТВО

Паја: Шта претставља ова твоја слика, Гајо?

Гаја: Краву на ливади.

Паја: Па на тој твојој ливади нема уопште траве!

Гаја: Како ће је и бити кад ју је крава попасла!

Паја: Крава? Ја ту нигде не видим краву.

Гаја: Шта си ти мислио: да ће крава остати ту кад више нема шта да пасе!

АКО ЈЕ КАО С ЈЕЛОМ...

Пера Ждера лежи у болници и стално кука да не може више да издржи од глади. Најзад му болничарка донесе парченце двопека, једино што му је било дозвољено да једе.

— Хоћете ли да вам донесем нешто за читање? — пита га болничарка, не би ли му тиме скренула мисао с јела.

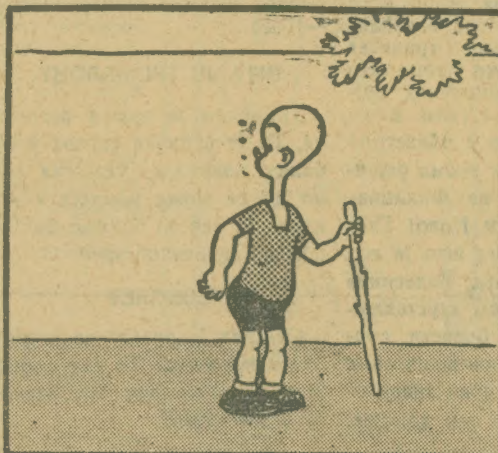
— Не, — одговори одлучно Пера, — јер, какви сте, у стању сте да ми донесете поштанску марку.

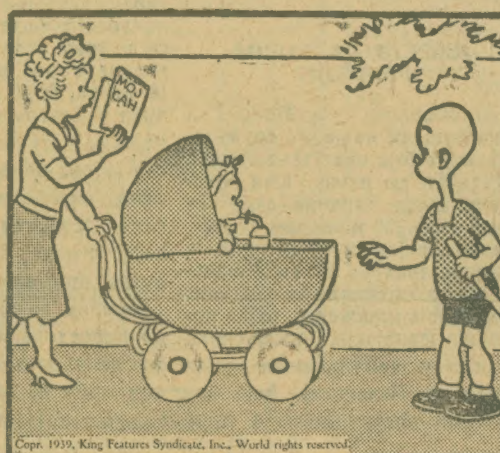
ШИЉА НА АЛПИМА

Водич: А сад морам да вас вежем.

Шиља: Шта! Зар мислите да ћу отићи а да вам не платим!

Који је ОДГОВОР тачан

САРОС је:

- астрономски израз
- брег у старој Грчкој
- залив у Јонском Мору
- шпански плес

УТИКА је:

- планина у Италији
- индиска ношња
- место у Африци
- врста барке

НАГАНА је:

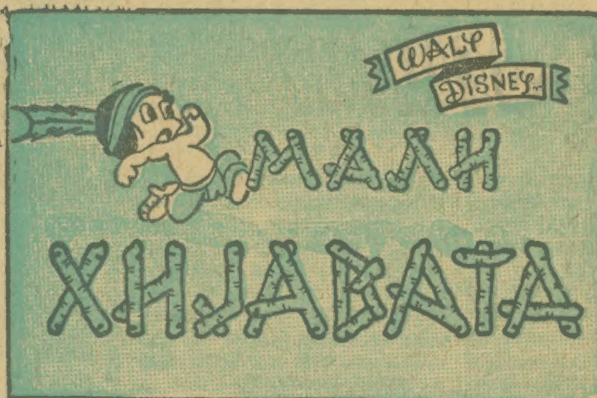
- шпанска игра
- средњовековни еп
- јужноамеричка филмска глумица
- врста болести

ОДГОВОРИ:

САРОС је период од 10 година и 11 дана у току кога настају 70 помрачења: 41 сунчево (од којих 13 пуних) и 29 месечевих. Тај период био је познат и старим Халдејцима, па су то употребљавали за претсказивање помрачења

УТИКА је била у Старом веку феничанска колонија у северној Африци, у чијој је близини, код Тапса, Цезар потукао присталице Помпеја. То је било 46 године пре наше ере.

НАГАНА је паразитска тропска болест коња, говеда и паса. Главни знак ове болести је повремена грозница. Смртоносна је ако се не лечи.

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика“ Штампарско-издавачко предузеће, Београд, Македонска 31. — Текући рачун број 102-Т-82, пошт. фах 124. — Претплата за нашу земљу: годишње 500, полугодишње 250, за иностранство годишња 760, полугодишња 380 динара. Рукописи се не враћају.